

שמואל ב' י"א

1) תלמוד בבלי מסכת שבת דף נו עמוד א

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר דוד חטא - אינו אלא טועה, שנאמר (שמואל א' יח) ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו וגו', אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו? . דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, שנאמר (שמואל א' יז) ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקד לשלום ואת ערבתם תקח. מאי ערבתם? תני רב יוסף: דברים המעורבים בינו לבינה. (שמואל ב' יב) ואתו הרגת בחרב בני עמון, מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו - אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו. מאי טעמא - מורד במלכות הוה, דאמר ליה (שמואל ב' יא) ואדני יואב ועבדי אדני על פני השדה חנים.

2) תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ד עמוד ב ודף ה עמוד א

א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי: לא דוד ראוי לאותו מעשה, ולא ישראל ראוי לאותו מעשה; לא דוד ראוי לאותו מעשה, דכתיב: (תהלים קט) ולבי חלל בקרבי; ולא ישראל ראוי לאותו מעשה, דכתיב: מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים, אלא למה עשו? לומר לך, שאם חטא יחיד - אומרים לו: כלך אצל יחיד, ואם חטאו צבור - אומרים להו לכו אצל צבור.

3) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קז עמוד א

ראויה היתה בת שבע בת אליעם לדוד מששת ימי בראשית, אלא שבאה אליו במכאוב. וכן תנא דבי רבי ישמעאל: ראויה היתה לדוד בת שבע בת אליעם, אלא שאכלה פגה.

4) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קז עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל. אמר לפניו: רבונו של עולם, מפני מה אומרים, אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב ואין אומרים אלקי דוד? - אמר: אינהו מינסו לי, ואת לא מינסית לי, אמר לפניו: רבונו של עולם, בחנני ונסני. שנאמר (תהלים כ"ו) בחנני ה' ונסני וגו'. אמר: מינסנא לך, ועבידנא מילתא בהדך, דלדידהו לא הודעתיהו ואילו אנא קא מודענא לך, דמנסינא לך בדבר ערוה. מיד (שמואל ב' י"א) ויהי לעת הערב ויקם דוד מעל משכבו וגו' אמר רב יהודה: שהפך משכבו של לילה למשכבו של יום, ונתעלמה ממנו הלכה: אבר קטן יש באדם, משביעו - רעב, ומרעיבו - שבע. (שמואל ב' י"א) ויתהלך על גג בית המלך וירא אשה רוחצת מעל הגג והאשה טובת מראה מאד, בת שבע הוה קא חייפא רישא תותי חלתא, אתא שטן אידמי ליה כציפרתא, פתק ביה גירא, פתקה לחלתא, איגליה וחזייה. מיד (שמואל ב' י"א) וישלח דוד וידרש לאשה ויאמר הלוא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתי וישלח דוד מלאכים ויקחה ותבוא אליו וישכב עמה והיא מתקדשת מטמאתה ותשב אל ביתה.

5) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סט עמוד ב

דורות הראשונים מנלן דאוליד? אילימא מדכתיב (שמואל ב' י"א) הלוא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתי, וכתיב (שמואל ב' כ"ג) אליעם בן אחיתפל הגלני . . . ותניא: כל שנותיו של דואג אינן אלא שלשים וארבע, ושל אחיתפל אינן אלא שלשים ושלש. כמה הויה להו - תלתין ותלת, דל שבע דהוה שלמה - פש להו עשרים ושית, דל תרתי שני לתלתא עבורי - אשתכח דכל חד וחד בתמני אוליד. - ממאי? דלמא תרוייהו בתשע אוליד, ובת שבע אולידא בשית, משום דאיתתא בריא.

6) תוספות מסכת קידושין דף מג עמוד א

מורד במלכות הוה דקאמר ליה ואדוני יואב כו' - פי' בקונטרס דמורד היה מהא דקאמר אדוני יואב בפני המלך דוד ולא נהירא שהרי יואב לא היה מורד במלכות ואומר רבינו מאיר אביו של ר"ת מה שאמר לו דוד שילך לביתו לאכול ולשתות והוא מיאן בדבר כדכתיב כל עבדי אדוני על פני השדה חונים ואני אבא אל ביתי לאכול וגו' בתמיה ולא היה לו לסרב וי"מ דהמרד היה שהקדים לומר אדוני יואב קודם המלך דוד.

7) רש"י מסכת כתובות דף ט עמוד ב

גט כריתות כותב לאשתו - שאם ימות במלחמה יהא גט מיום כתיבתו והרי מת אוריה במלחמה.

8) תוספות מסכת כתובות דף ט עמוד ב

כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו - פי' בקונטרס שאם ימות במלחמה יהא גט משעת כתיבתו וקשה לר"ת . . . ור"ת מפרש כותב גט כריתות לגמרי בלא שום תנאי

דוד מלכא בשעתא דאירע ליה ההוא עובדא דחיל, בההיא שעתא סליק דומ"ה קמי קודשא בריך הוא ואמר ליה מארי דעלמא כתיב בתורה (ויקרא כ') ואיש אשר ינאף את אשת איש, וכתיב ואל אשת עמיתך וגו', דוד דקלקל ברית בערוה מהו, אמר ליה קודשא בריך הוא דוד זכאה הוא וברית קדישא על תקוניה קיימא דהא גלי קדמי דאזדמנת ליה בת שבע מיומא דאתברי עלמא, אמר ליה אי קמך גלי קמיה לא גלי, אמר ליה ותו בהיתרא הוה מה דהוה דהא כל אינון דעאלו לקרבא לא עאל חד מנייהו עד דאפטר בגט לאנתתיה, אמר ליה אי הכי הוה ליה לאורכא תלת ירחי ולא אוריך, אמר ליה במאי אוקים מלה באתר דחיישינן דהיא מעוברת וגלי קדמי דאוריה לא קריב בה לעלמין דהא שמי חתים בגויה לשהדותא כתיב אוריה וכתיב אוריהו שמי חתום בהדיה דלא שמש בה לעלמין, אמר ליה מארי דעלמא הא מה דאמרית אי קמך גלי דלא שכיב בההא אוריה קמיה מי גלי, הוה ליה לאורכא לה תלת ירחי, ותו אי ידע דלא שכיב בההא לעלמין אמאי שדר ליה דוד ופקיד עליה לשמשא באנתתיה דכתיב (שמואל ב' יא) רד לביתך ורחץ רגליך, אמר ליה ודאי לא ידע, אבל יתיר מתלת ירחי אוריך דהא ארבע ירחי הוו דהכי תנינן בחמשה ועשרים דניסן אעבר דוד כרוזא בכל ישראל והוה עם יואב בשבעה יומין דסיון ואילו וחבלו ארעא דבני עמון, סיון ותמוז ואב ואלול אשתהו שם, ובארבעה ועשרים באלול הוה מה דהוה מבת שבע, וביומא דכפורי מחל ליה קודשא בריך הוא ההוא חובה, ואית דאמרי ב' באדר אעבר כרוזא ואתכנשו בחמיסר דאייר ובחמיסר באלול הוה מה דהוה מבת שבע וביומא דכפורא אתבשר (שמואל ב' יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות מאי לא תמות לא תמות בידא דדומה

10) פתיחה לפני יהושע

והואיל ואתא לידן שיטת רש"י שכתבתי דס"ל דקטנה שלא הגיעה לעונת הפעוטות אינה מתגרשת אפילו ע"י אביה אמינא בה מילתא חדתא מאי דקשיא לי על שיטתו מהא דאמרין במכילתין במסכת כתובות (ט' ע"ב) בסוגיא דפתח פתוח וכי תימא מעשה שהיה מפני מה לא אסרוה והיינו בת שבע לדוד ומסיק כדרב שמואל בר נחמני דאמר כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו וקשיא לן דאי כשיטת רש"י לא היה גט כריתות מועיל לבת שבע אפילו ע"י אביה שהרי קטנה היתה ולא הגיעה לעונת הפעוטות דהיינו מבת שית ואילך ואילו עובדא דאוריה קודם שהלך למלחמה על כרחך שלא היתה בת שבע באותה שעה בת שש שנים כדמוכח בגמרא דסנהדרין בריש פרק בן סורר [סנהדרין דף ס"ט ע"ב] דיליף מיניה דדורות הראשונים בתמניא הולידו וקחשיב ואזיל דשלמה לתמניא אוליד ודחי הש"ס דילמא שלמה לשית אוליד דאיתא בריאה היא תדע דהא הוה לה ולד מעיקרא דא"כ לא מיבעיא לפי"ז דלא הוה בעובדא דאורי' אפילו בת חמש אלא אפילו אם נאמר עכ"פ בת תמניא הולידה לשלמה מ"מ כיון דהוה לה ולד מעיקרא דל מינייהו תרתי שנין לשני עיבורי' כמ"ש מהרש"א ז"ל הרי דבשעת עיבורה הראשון כשבא דוד עליה היתה בת שית וא"כ על כרחך כשהלך אוריה למלחמה בצרי נמי מינייהו ג' ירחי מיהת לימי הבחנה שהיה צריך דוד להמתין כמו שאבאר בשם הזוהר הרי לפנינו דעכ"פ היתה פחותה מבת שש כשפירש אורי' ממנה וא"כ אין הגט כלום דמסתמא קידושין דידה הוי קידושין דאורייתא ע"י אביה דאל"כ לא הוה צריכה גט אלא מיאון ולדעתי קושיא גדולה היא על שיטת רש"י ז"ל:

אם לא שנאמר דכיון דבדורות הראשונים היו מולידות בנות שמונה וק"ל בנים הרי הם כסימנים וא"כ שנות הגדלות נמי היה משתנה באותן הדורות וא"כ לפי"ז בפשיטות מצינן למימר דעונת הפעוטות היה ג' כ' נשתנה באותן הימים ואפילו פחות מבת חמש וכמ"ש נראה להדיא בלשון התוס' בסנהדרין שם בד"ה בידוע שאין לו גואל:

ומתוך מ"ש אבא לדברי אגדה ליישב לשון המדרש שהובא בזוהר בהקדמותיו (בדף ח') וז"ל דוד מלכא בשעתא דאירע לו האי עובדא סליק דומה קמיה קב"ה וא"ל מארי דעלמא כתיב בתורה ואיש אשר ינאף את אשת כו' דוד דקלקל ברית בערוה מאי א"ל הקב"ה דוד זכאה הוא כו' ותו בהיתרא הוי מאי דהוה דהא כל אינון דעלו לקרבא לא אעיל חד מינייהו עד דאפטר בגט לאינתתיה א"ל אי הכי הו"ל לאורוכי תלת ירחי ולא אוריך א"ל הקב"ה במאי אוקים מילה באתר דחיישינן דהיא מעוברת וגלי קדמי דאוריה לא קריב בה לעלמין כו' עכ"ל הצריך לעניינינו ולכאורה יש לתמוה בזה מתחילה מאי קסבר דומה שפתח בחמורי חמורות ולדון את דוד כעובר על אשת איש ממש וכי היה רוצה לגנוב דעת עליון דמסתמא מאן דידע הא ידע הא והיה יודע שאורי' נתן לה גט כריתות ואין לדוד חטא משפט מות בזה דמעיקרא הו"ל לפתוח באיסור הבחנה לחוד ותו קשיא על לישנא דאי הכי הו"ל לאורוכי תלת ירחי מאי אי הכי דקאמר דהא כ"ש אם לא היה נותן לה גט שייך בה נמי איסור הבחנה ט"פ:

אמנם למאי דפרישית יתישב הכל על נכון דמה שלא התחיל תחילה מאיסור הבחנה היינו משום דאיסור הבחנה לא שייך אלא היכא דאיכא חששא שמא מעוברת כדמהדר ליה הקב"ה לדומה וכיון דבת שבע עכ"פ כשפירש ממנה אוריה קטנה היתה שאינה ראויה לילד א"כ לא שייך בה איסור הבחנה (אלא דלפי"ז היה בא דומה בטענת ממה נפשך דאי אמרת שדוד היה מחזיקה בחזקת קטנה שלא היתה ראויה לילד בשעת הגט כמו רוב הנשים שהן בחזקת קטנות באותו זמן וא"כ ממילא דלא היה גט שלה כלום) ואף דלפי המסקנא דבת שית ממש היתה כשנלקחה לדוד וא"כ כבר היה באפשר לה להתעבר שלשה חדשים קודם לכן למ"ד בנים ה"ה כסימנין אינו אלא משעת לידה ואיכא קטנה דמיעברה קודם לכן מ"מ היה לדוד להתנצל ולומר שהיה מחזיקה בקטנה ממש כמו רוב נשים כמ"ש המפרשים שאפילו בדורות הראשונים מיעוטה דמיעוטה היו מולדין קודם זמנן אלא דלפי"ז בא עליו דומה דרך ממה נפשך שהרי אם החזיקה בקטנות כמו רוב נשים א"כ עדיין לא הגיעה לעונת הפעוטות וממילא דאין הגט שלה כלום ויש לו חטא משפט מות מחמת איסור אשת איש עד דמהדר ליה הקב"ה גלי קדמי כו', כן נראה לי ואף שקצת דרך דרש לא נמנעתי לכותבו כדפרישית שאינו אלא לפתיחה בעלמא ומעתה נבא לבאר גופי ההלכות לפי סדר המסכתות בעזה"י:

11) שו"ת משכנות יעקב אה"ע ל"ד

... אורי' כשלא רצה בדבר יהי' כוונתו מה שיהי' היה מורד במלכות גמור דלא הוי איסורא כלל והי' חייב מיתה למלך ודין הבחנה אולי לא גזרו עדיין לכן נהרג בדין וממילא הותרה בת שבע לדוד...

12) שולחן ערוך אורח חיים סימן רמ סעיף יב

אסור לשמש מטתו בשני רעבון, אלא לחשוכי בנים, הגה: וע"ל סי' תקע"ד ס"ד; והוא הדין בשאר צרות, שהם כרעבון (ירושלמי דתענית).

13) תוספות מסכת עירובין דף סג עמוד ב

כל זמן שארון ושכינה שלא במקומו ישראל אסורין בתשמיש המטה - תימה לר"י דגבי עובדא של אוריה החתי היה ארון שלא במקומו דכתיב הארון וישראל ויהודה יושבים בסוכות ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השדה חונים ואני [וגו'] ולשכב עם אשתי דמשמע שהיו אחרים מותרים בתשה"מ אלא שאוריה החתי היה מחמיר על עצמו לפי שהיו ישראל בצרה

14) כף החיים או"ח ר"מ ס"ק פה

שם הגה. וה"ה בשאר צרות שהם כרעבין. כגון על הירקון ועל השדפון ועל החסיל והארבה והמזונות שכל אלו דמו לרעבון אבל בצרות אחרות כדבר וכיוצא בהן דלא דמו לרעבון לא נאסר תשמיש המטה. שכנה"ג בהגה"ט או' ה' אבל העו"ת או' ו' פי' כגון אלו שכתב בש"ע לקמן סי' תקע"ו שגוזרין עליהן תענית יעו"ש. וכ"כ הרב ב"ד סי' צ"ה. מיהו סיים שם השכנה"ג דמסתיין שננהוג כן בשני רעבון שמצינו איסורו מפורש בתלמוד דידן אבל בשאר צרות שלא מצינו איסורו מפורש בתלמוד שלנו אעפ"י שנמצא כן בירושלמי אגן אתלמודא דידן סמכין יעו"ש. וכ"פ הרב ב"ד שם:

15) במדבר רבה (וילנא) פרשה כג

(מלכים א' ב') וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה ואשר עשה לשני שרי צבאות ישראל לאבנר בן נר ולעמשא בן יתר ויהרגם, מה עשה לו את מוצא בשעה שכתב דוד ליואב (שמואל ב' יא) הבו את אוריה אל מול פני המלחמה החזקה ושבתם מאחוריו ונקח ומת עשה כך ונהרג נתקבצו כל ראשי החילים על יואב להרגו שהיה ראש הגבורים שכך כתיב בו (שמואל ב' כג) אוריה החתי על שלשים ושבעה הראה להם את הכתב לפיכך כתיב את אשר עשה לי יואב בן צרויה ואשר עשה וגו'

16) שולחן ערוך אבן העזר סימן קמה סעיף ט

ויש אומרים דלכתחלה אין לגרש על ידי תנאי, רק יגרש סתם, ולקבל בחרם הקהלות או ליתן משכנות שכשיעמוד יחזרו וישאו זה את זה (מרדכי פרק מי שאחזו). ובכהן המגרש, צריך להתנות, שלא תהא אסורה לחזור לו (כדלעיל ריש סימן קמ"א), או שיש לחוש לטירוף דעת החולה, יש לגרש בתנאי כדרך שנתבאר (סדר גיטין). אשה שנתגרשה על תנאי, ומת הבעל, אינה צריכה להתאבל עליו (שם במרדכי); אבל אין איסור בדבר אם רצונה להחמיר על עצמה לבכות עליו ולצאת אחר מטתו.

17) רמב"ם הלכות אבל פרק א הלכה ט

כל הרוגי מלכות אף על פי שנהרגו בדין המלך והתורה נתנה לו רשות להרגו, הרי אלו מתאבלין עליהן ואין מונעין מהן כל דבר וממונם למלך ונקברין בקברי אבותיהן, אבל כל הרוגי בית דין אין מתאבלין עליהן אבל אונין, שאין אנינות אלא בלב, ואין נקברין עם אבותיהן עד שיתאכל הבשר וממונם ליורשיהם.

18) ספר אור זרוע ח"א - הלכות תפילה סימן קו

וכדאמר' בחלק א"ר יהודה אמר רב לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי אדם גדול הביא עצמו בנסיון ונכשל. אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב ואין אומרים אלקי דוד. אמר לו אינהו מינסו לי ואת לא מינסת לי כו'. הרי אפ"ל דוד המלך שיוצאין כנגדו שבעה ברכים ורוגשים כל אופנים ושרפים ואוצרות ברד וענני כבוד ומזלות וכוכבים ומלאכי השרת ולוהטי זבול אומרים למנצח מזמור לדוד. וקול רעש גדול בא מגן עדן ואומר ימלוך ה' לעולם אלקיך ציון לדור ודור הללויה-ה. ואז דוד בא וכל מלכי בית דוד אחריו וכל אחד כתרו בראשו. וכתרו של דוד מובהק ומשונה מכל כתרים וזיוו הולך מסוף העולם ועד סופו. וכשעולה לבית המדרש הגדול שברקיע. הוכן לו כסא של אש שהוא ארבע מאות פרסה גובהו כפלים אורכו וכפלים רחבו. וכיון שבא דוד יושב על כסא שמוכן לו כנגד אותו הכסא של אש לקונו. וכל מלכי בית דוד יושבין לפניו וכל מלכי בית ישראל עומדין מאחוריו מיד עומד ואומר שירות ותשבחות שלא שמעתן אוזן מעולם וכשפותח ואומר ימלוך ה' לעולם אלקיך ציון לדור ודור הללויה-ה מיד פותח מיטטרון שר הפנים וכל פמליא של עולם ואומרים קדוש קדוש קדוש ה' צבאות-מלא כל הארץ כבודו. וחיות משבחין ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו ורקיעים אומרים ימלוך ה' לעולם אלקיך ציון לדור וגו'. והארץ אומרת ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד. וכל מלכי בית דוד אומרים והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וזכה לכל הכבוד באותו עולם. ש"מ שהיה צדיק וקדוש ומופלא אעפ"כ לא הגיע לצדקותן וחסידותן של אבות שלשה כש"כ השבטים שלא הגיע צדקותם וחסידותם.